

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2024
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΘΕΜΑ Α

A1. Στο παρόν απόσπασμα εκτίθενται τα οφέλη των ταξιδιών που οδηγούν σταδιακά τον άνθρωπο στην κατάκτηση της ευδαιμονίας. Η συντάκτρια εστιάζει στην πνευματική τους υπόσταση, στην ψυχαγωγική τους δράση καθώς και στον ιαματικό τους χαρακτήρα. Αποτελούν εφόδιο για την αντιμετώπιση των πιεστικών σύγχρονων ρυθμών και ένα μέσο διαφυγής από τη στρεσογόνο καθημερινότητα. Παράλληλα, επιτυγχάνουν το γνώθι σαυτόν, καθώς θεωρούνται ιδανική ευκαιρία για ενδοσκόπηση και προβληματισμό. Δεν παραλείπεται ο εκπαιδευτικός τους χαρακτήρας, ξεπερνώντας το όριο της στείρας γνώσης. (76 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

B1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. γ

B2. α.

Η πρόθεση της συντάκτριας στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 1** είναι να αναδείξει τη σημασία των ταξιδιών, τα οποία θεωρεί πολύτιμα. Αναπτύσσει την παράγραφο με **αιτιολόγηση** προκειμένου να παρουσιάσει τους λόγους εκείνους για τους οποίους θεωρεί μείζονος σημασίας στη ζωή του ανθρώπου το ταξιδεύειν («Κι αυτό, γιατί ...»), όπως το γεγονός ότι συνδυάζουν πληθώρα στοιχείων που μπορούν να οδηγήσουν το άτομο στην ευτυχία.

*Έχει γίνει χρήση και **αιτίου – αποτελέσματος** προκειμένου να διασαφηνίσει και να παρουσιάσει τεκμηριωμένα ποια είναι εκείνα τα ευεργετικά στοιχεία που προσφέρει το ταξιδεύειν στον άνθρωπο («Πνευματικές κατακτήσεις ... ταξίδι»).

B2. β.

έτσι ώστε: δηλώνει **σκοπό, αποτέλεσμα**, προσπαθεί να δείξει τη συχνή απορία του ανθρώπου για το τι πρέπει να κάνει προκειμένου να κατακτήσει την ευτυχία.

Αν και: δηλώνει **αντίθεση**, εναντίωση, αντιπαραθέτει την υποκειμενικότητα της ευτυχίας με τη γενικά αποδεκτή θέση ότι η ευτυχία έγκειται στη συλλογή στιγμών.

ή: δηλώνει **διάζευξη**, παρουσιάζονται δύο επιλογές από τις οποίες ο καθένας επιλέγει κατά πως θέλει να ερμηνεύσει τις δυσκολίες της εποχής μας.

καθώς και: δηλώνει **προσθήκη**, συμπλήρωση, συμπληρώνει ακόμα ένα ευεργετικό αποτέλεσμα της συνύπαρξης με άλλους πολιτισμούς.

Συμπερασματικά: δηλώνει **συμπέρασμα**, αποτέλεσμα, καθώς συνοψίζει με ένα τελικό σχόλιο όλα τα πλεονεκτήματα που μπορεί να κρύβουν τα ταξίδια για τον άνθρωπο.

B3.

Βασικό γνώρισμα του **Κειμένου 2** είναι ο βιωματικός του χαρακτήρας. Ο προσωπικός – βιωματικός χαρακτήρας είναι ιδιαίτερα έντονος στο απόσπασμα από το κείμενο του Νίκου Καζαντζάκη, *Ταξιδεύοντας*, και αισθητοποιείται ο βιωματικός τόνος, η συγκίνηση, η ελεύθερη σκέψη και έκφραση. Αυτός ο προσωπικός χαρακτήρας αποκαλύπτεται από:

- **το α' ενικό πρόσωπο** (π.χ. Πηγαίνω πρῶι πρῶι στους ναούς...), το οποίο προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια, ζωηρότητα, ενδιαφέρον στο λόγο, αφού η αφήγηση εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας. Οι σκέψεις προβάλλονται εντονότερα και εναργέστερα στον αναγνώστη. Ο λόγος εκφράζει προσωπικές εκτιμήσεις, αφού τα πράγματα προσεγγίζονται μέσα από μια εσωτερική οπτική γωνία και λειτουργεί το προσωπικό φίλτρο του πομπού. Προσδίδει στο κείμενο προσωπικό εξομολογητικό τόνο. Προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση στο δέκτη, αφού παρακολουθεί και βιώνει προσωπικά βιώματα του πομπού.

- **τη ρητή μνεία στις προσωπικές του εμπειρίες**, στις **ατομικές μνήμες** (Συλλουγίζουμαι στις τελευταίες..., Μπαίνουμε στην Άνω Αίγυπτο., Φτάσαμε στις Θήβες...). Υπηρετείται με **εικόνες** και στοιχεία **περιγραφής** των βιωμένων εμπειριών.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ως διέξοδο από καταστάσεις που προκαλούν άγχος, οδύνη και ταραχή φαίνεται να αντιμετωπίζει το ποιητικό υποκείμενο το ταξίδι, το οποίο παρατίθεται ως συνώνυμο μιας αιώνιας διαφυγής από πόθους ανεκπλήρωτους και δυσάρεστες επαφές. Επιθυμεί να βιώσει το ταξίδι ως μία αφορμή για αποστασιοποίηση, στοιχείο που εκφράζει μέσω της **επανάληψης** «να τραβώ, να τραβώ», δηλώνοντας τη μακρόσυρτη και βαριά κίνησή του να εγκαταλείψει ό,τι το πληγώνει. Το ταξίδι εμφανίζεται ως απόφαση απόδρασης και πλήρους απόσχισης των ζοφερών βιωμάτων, όπως άλλωστε παραθέτει μέσα από **οπτικές εικόνες** εγκατάλειψης (κλεισμένα τα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα, ψηλά να μη φέγγει αστέρι κανένα, και κάτω γυναίκα καμιά). Χαρακτηριστική εμφανίζεται και η επιλογή του ποιητικού υποκειμένου, σε **λεξιλογικό επίπεδο**, των λυρικών χαρακτηρισμών (ατέλειωτο, έρμο, περίσσια λαχτάρα) μέσω των οποίων υπογραμμίζεται η αξία που αποδίδει στο ταξίδι ως προσωπική επιλογή. Η εκτενής χρήση του **πρώτου ρηματικού προσώπου** έχει ως στόχο τη διαρκή υπενθύμιση της μοναξιάς με την οποία βιώνει τη συναισθηματική του θέση (θέλω ν' αρχίσω, να τραβώ, να μη βρίσκω κ.λπ.).

Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να ορίσουν με τον δικό τους τρόπο την αντίδραση σε ανάλογη συναισθηματική κατάσταση, ανάλογα με τα δικά τους βιώματα και δεδομένα. Η απάντηση είναι ελεύθερη, απλώς, προκειμένου να γίνει δεκτή, θα πρέπει να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.

Επιπλέον ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

- Χρήση παρομοίωσης (σα φίδι) με την οποία εστιάζει σε οτιδήποτε τον πνίγει και τον ωθεί σε αυτό το ταξίδι διαφυγής.
- Χρήση συμβόλων: του εγκαταλελειμμένου τοπίου ως στοιχείου εγκατάλειψης και μοναξιάς του ποιητικού υποκειμένου.
- Το επιφώνημα (ε!) μέσω του οποίου αποτυπώνεται η λαχτάρα του ποιητικού υποκειμένου για διαφυγή.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΑΡΘΡΟ ΓΝΩΜΗΣ

- **ΤΙΤΛΟΣ**
- **ΑΦΟΡΜΗ** ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
- ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ Γ' & Α' **ΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ**
- **ΔΕΔΟΜΕΝΟ:** ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ «ΠΛΕΟΝ ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟ ΤΡΟΠΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΕΚΤΟΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥ»

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Α: ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ Η' ΔΙΑΦΩΝΕΙΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΘΕΣΗ;
ΣΥΜΦΩΝΩ ΔΙΟΤΙ ΤΟ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙΝ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ:

- **χαλάρωση**, εκτόνωση, νέες εμπειρίες και βιώματα
- **απεγκλωβισμό** από τη ρουτίνα και το άγχος της καθημερινότητας
- ψυχική **ανάταση**, ανανέωση, ανάκτηση των χαμένων δυνάμεων
- διαμορφώνεται ένας νέος τρόπος **σκέψης** και νέες μορφές συμπεριφοράς
- **διεύρυνση** των πνευματικών οριζόντων
- **πολιτιστική** ανταλλαγή
- επαφή με **έθιμα**, ήθη, κουλτούρα, αναβίωση των παραδόσεων
- επαφή με τη **φύση** και αθλητικές δραστηριότητες.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Β: ΕΣΕΙΣ, ΠΟΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΕΠΙΛΕΓΕΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΑΣ ΗΡΕΜΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΚΑΝΕΤΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ;

- **Άθληση** - οφέλη: καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας, συλλογικότητας, άμιλλας/ δημιουργική εκτόνωση, υγεία.
- **ενασχόληση με το θέατρο ή την τέχνη και τον πολιτισμό.** Είναι ψυχαγωγία αυτού του είδους οι ενασχολήσεις, γιατί μέσα από την τέχνη και την επαφή με τον πολιτισμό το άτομο εξευγενίζεται, αποκτά αισθητική καλλιέργεια και συγχρόνως προβληματίζεται.
- **ταξίδια και εκδρομές:** νέες εμπειρίες και βιώματα, διεύρυνση οριζόντων, επαφή με την κουλτούρα άλλων λαών.
- **επικοινωνία και ανάπτυξη φιλικών σχέσεων :** κάλυψη συναισθηματικών αναγκών, ανταλλαγή ιδεών, αντιμετώπιση προβλημάτων, αποφυγή μοναξιάς.
- **επαφή με τη φύση:** ηρεμία, χαλάρωση.
- **ανάγνωση βιβλίων:** καλλιέργεια φαντασίας, διεύρυνση πνευματικών οριζόντων.
- **ενασχόληση με κάποιο χόμπι.**

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚΟΥΡΑΝΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΠΑΣ

Pro